

MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQA RAHBARINING BOLALAR TARBIYASIDAGI O'RNI

*Andijon davlat pedagogika instituti Ijtimoiy
va amaliy fanlar fakulteti Musiqa ta'lim
yo'nalishi 3-bosqich talabasi
Muxtorova Gulbahor Usmonjon qizi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida musiqa rahbarining pedagogik faoliyati, bolalar estetik didini shakllantirish, ma'naviy-axloqiy tarbiya berishdagi roli ilmiy jihatdan yoritilgan. Musiqa mashg'ulotlarining bolalarning hissiy dunyosiga, tafakkuriga va ijtimoiy xulqiga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy ta'limda musiqa rahbarining innovatsion metodlardan foydalanish, ijodkorlikni rivojlantirish va musiqiy muhitni yaratishdagi o'rni tahliliy asosda ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, musiqa rahbari, estetik tarbiya, ijodkorlik, hissiy rivojlanish, musiqiy mashg'ulot, pedagogik yondashuv.

Abstract: This article explores the pedagogical role of the music teacher in preschool education, focusing on the formation of children's aesthetic taste and moral development through music. It analyzes the influence of musical activities on children's emotions, thinking, and social behavior. The study also highlights the importance of innovative methods, creativity, and the creation of a musical environment in modern preschool education.

Keywords: preschool education, music teacher, aesthetic education, creativity, emotional development, musical activity, pedagogical approach.

Maktabgacha ta'lim davri inson hayotining eng muhim bosqichlaridan biri bo'lib, bu davrda bolaning shaxsiyati, dunyoqarashi, his-tuyg'ulari va qobiliyatlari shakllanadi. Shu jarayonda musiqa tarbiyasining ahamiyati beqiyosdir. Musiqa bolaning estetik didini, axloqiy qarashlarini, go'zallikni his etish va uni qadrlash tuyg'usini rivojlantiradi.

Musiqa rahbari – bu nafaqat musiqiy bilim beruvchi pedagog, balki bolaning ruhiy dunyosiga kirib boruvchi, ularni his-tuyg'ular orqali tarbiyalovchi shaxsdir. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi qarorida ham estetik tarbiya va musiqaning bolalar rivojida o'rni alohida ta'kidlangan.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqa tarbiyasining ahamiyati, Musiqa inson tafakkurining eng nozik qatlamlariga ta'sir etadi. Maktabgacha yoshdagi bola musiqani eshitish, kuylash, ritmik harakatlar bajarish orqali o'zini ifoda etadi. Bu esa uning:

nutqini rivojlantiradi, diqqat va xotirasini mustahkamlaydi, his-tuyg'ularini ifoda etish imkonini beradi, ijodiy qobiliyatini rag'batlantiradi.

Psixologlarning fikricha, musiqa bo'lgan erta e'tibor bolaning emotsional barqarorligini oshiradi va stressga bardosh berish salohiyatini shakllantiradi.

- Musiqa rahbarining pedagogik vazifalari
- Musiqa rahbarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:
- bolalarga musiqiy bilim va ko'nikmalarni berish;
- ularning ritmik sezgirligini rivojlantirish;
- xalq qo'shiqlari, milliy kuylar orqali milliy qadriyatlarga hurmatni shakllantirish;
- musiqa orqali jamoaviylik, do'stlik va mehr tuyg'ularini tarbiyalash.

Musiqa rahbari har bir mashg'ulotda bolani markazga qo'yishi, uning ichki holatini tushunishi, har bir ishtirokchini musiqiy faoliyatga jalb etishi kerak.

Musiqa mashg'ulotlarining turlari va shakllari quyidagilarda namoyon bo'ladi, Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa mashg'ulotlari quyidagi yo'nalishlarda olib boriladi, qo'shiq kuylash mashg'ulotlari, ritmik harakatlar (raqs, o'yinlar), musiqa tinglash, musiqiy-ijodiy faoliyat (asboblarda chalish, improvizatsiya).

Bu mashg'ulotlar bolalarda nafaqat musiqiy qobiliyat, balki tafakkur, motorika, eshituv, koordinatsiya va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Musiqa rahbarining ijodiy va innovatsion faoliyati Zamonaviy maktabgacha ta'limda musiqa rahbari nafaqat o'qituvchi, balki ijodkor bo'lishi kerak.

Innovatsion metodlar – axborot texnologiyalari, musiqiy dasturlar, audio-video materiallardan foydalanish orqali mashg'ulotlarni yanada qiziqarli qiladi. "Music for Kids", "Piano Kids" kabi interaktiv ilovalar yordamida bolalarning musiqiy eshituvini rivojlantirish; bolalar bilan birgalikda musiqiy multfilmlar yaratish; milliy cholg'ular (doira, dutor, nay)ni tanishtirish orqali milliy qadriyatlarga e'tibor qaratish.

Bolalar tarbiyasida musiqaning psixologik ta'siri, Musiqa bolaning ruhiyatiga bevosita ta'sir etadi. Quvnoq kuylar bolaning kayfiyatini ko'taradi, sokin musiqalar esa tinchlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muntazam musiqiy mashg'ulotlar: tajovuzkorlikni kamaytiradi; o'z-o'zini ifoda etish ko'nikmasini oshiradi; empatiya va mehr-muhabbatni rivojlantiradi. Shuning uchun musiqa rahbari pedagogik jarayonning muhim psixologik tayanchidir.

O'zbekiston tajribasi va istiqbollar; O'zbekiston Respublikasida 2020-yildan boshlab maktabgacha ta'lim tizimida musiqa mashg'ulotlarini modernizatsiya qilish bo'yicha chora-tadbirlar ko'rilmoqda. "Bolalar musiqa san'atini rivojlantirish" davlat dasturi asosida, musiqa rahbarlari uchun malaka oshirish kurslari tashkil etildi, yangi metodik qo'llanmalar yaratildi, milliy va jahon musiqasi namunalarini o'quv jarayoniga kiritish yo'lga qo'yildi. Kelgusida bu yo'nalishda raqamli ta'lim texnologiyalari, onlayn mashg'ulotlar va kreativ loyihalarni keng joriy etish zarur.

Xulosa qilib aytganda, Musiqa rahbari maktabgacha ta'lim tizimining ajralmas bo'g'ini bo'lib, u bolalarning estetik didini, hissiy madaniyatini va ma'naviy olamini shakllantiradi. Musiqa tarbiyasi orqali bola faqat qo'shiq kuylamaydi, balki his etadi, o'ylaydi va jamiyat bilan uyg'unlashadi. Shu bois musiqa rahbarining kasbiy mahoratini oshirish, ularni innovatsion yondashuvlarga tayyorlash — maktabgacha ta'lim sifatini belgilovchi muhim omildir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2019.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston – yangicha tafakkur". – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
4. Karimova N. "Musiqa tarbiyasining pedagogik asoslari." – Toshkent: Fan, 2021.
5. Shodiev A., G'ulomova M. "Maktabgacha ta'lim psixologiyasi." – Toshkent: TDPU, 2022.
6. Qodirova S. "Bolalar musiqiy tarbiyasida innovatsion metodlar." // "Pedagogik mahorat" jurnali. – 2023. – №4.
7. UNESCO. "Music Education and Early Childhood Development." – Paris, 2022.